

УДК [94(477:73):929Л.МИШУГА-054.72]"1921/1955"
DOI: 10.33402/ukr.2023-38-279-288

Інна КРАВЧУК

здобувач відділу новітньої історії

Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-1513-7624>

ResearcherID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/IWH-5500-2023>

e-mail: kravcukinna304@gmail.com

**«ЛЮДИНА ВЕЛИКОЇ ІДЕЇ,
КРИШТАЛЕВОГО ХАРАКТЕРУ, НЕВТОМНОЇ ПРАЦІ»:
ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЛУКИ МИШУГИ
В ЕМІГРАЦІЇ (1921–1955)**

Розглянуто діяльність відомого українського громадсько-політичного діяча, історика, журналіста Луки Мишуги в еміграції (1921–1955). Визначено передумови та причини його переїзду на Американський континент, здобутки фінансово-торговельної місії у підтримці уряду ЗУНР, яку він очолював. Ретроспективно окреслено його діяльність у провідних еміграційних політичних і просвітницьких українських організаціях краю (Українському народному союзі Об'єднання українських організацій Америки, Українському конгресовому комітеті, Злученому українському американському допомоговому комітеті). Відзначено, що громадсько-політична діяльність Л. Мишуги спрямовувалася на пропагування ідеї відновлення української державності, залучення широкого кола громадськості до відстоювання ідеалів національно-визвольних змагань українців у роки Першої світової війни та міжвоєнний період.

Акцентовано увагу на його редакторській праці в часописі «Свобода». Зазначено, що видання відіграло важливу роль у консолідації української еміграції. Констатовано, що в час головування у редколегії Л. Мишуги газета стала одним із найвпливовіших масмедіа української діаспори у США, відображала політичну, культурну й соціальну діяльність українських спільнот (зокрема в контексті звісток про ситуацію на українських землях), стала одним із майданчиків для обговорення питань, пов'язаних із політичними подіями в Україні.

Ключові слова: Лука Мишуга, громадсько-політична діяльність, еміграція, ЗУНР, фінансово-торговельна місія, «Свобода», Український народний союз Об'єднання українських організацій Америки, Український конгресовий комітет, Злучений український американський допомоговий комітет.

Одним з ідеологів побудови незалежної Української держави в еміграції був державний і громадсько-політичний діяч, юрист, історик, багатолітній редактор «Свободи» (Джер-Сіті) Лука Мишуга, постать якого, незважаючи на впізнаваність серед українського еміграційного середовища 1920–1950-х років, залишається маловідомою не тільки серед загалу, а й фахових істориків. «Він служив прикладом, щоб не пропустити жадного важливого зібрання, жадної імпрези, – відзначав його товариш

Дмитро Галичин. – Він давав приклад, як треба служити українській ідеї на Рідній Землі, він давав приклад, як треба їй служити і далеко від неї. Він мав усі прикмети провідника і державного мужа. Він мав знання і досвід, мав холодний розсудок і гаряче серце, мав сильну волю і послідовність, мав щирість і одвертість, характер і честь, мав любов і пошану до всього, що було дороге, рідне, українське...» (Галичин, 1973, с. 121).

Громадсько-політична діяльність Л. Мишуги в еміграції – маловідома сторінка не тільки еміграційної повоєнної, а й сучасної української історіографії, яка, на жаль, до сьогодні не приділяє належної уваги когорті діячів, котрі в умовах постверсальського світоустрою активно протидіяли більшовицькій пропаганді, відстоювали ідеали побудови суверенної Української держави. Більшість подій, що стосуються громадсько-політичної діяльності Л. Мишуги, реконструйовано на основі спогадів сучасників, епізодичних згадок у періодиці, а також мемуарів цієї непересічної постаті. Основна мета статті – всебічний аналіз національно-освідомлювальної праці Л. Мишуги серед українства в еміграції у контексті суспільно-політичних процесів міжвоєнного періоду ХХ ст. і повоєнного десятиліття.

Лука Мишуга народився 13 жовтня 1887 р. у с. Новий Витків (тепер – Радохівська територіальна громада, Червоноградський р-н, Львівська обл.). Після закінчення гімназії у Львові (1906) та юридичного факультету Віденського університету (1911) відбував судову практику у Львові й адвокатську – у Жовкві (тепер – Львівський р-н). Під впливом патріотичного сімейного виховання в розпал Першої світової війни вступив до Легіону Українських січових стрільців (1915).

Проголошення Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР) відкрило нову сторінку в біографії Л. Мишуги, який активно долучився до державного будівництва. Його зусиллями, зокрема у Володимир-Волинському, було проголошено утворення Української Народної Ради (УНРади), яка задекларувала «приєднання Волині» до новоутвореної держави. Непересічна ерудиція, знайомство з Євгеном Петрушевичем і когортою відомих тогочасних громадсько-політичних діячів відкрило Луці Мишугі шлях до дипломатичної служби. У 1919 р. він перебував на дипломатичній роботі у Відні, у 1920–1921 рр., виконуючи доручення уряду Західної області УНР, брав участь у роботі делегацій у Ризі (Латвія) і Копенгагені (Данія). Як відзначали його сучасники: «Лука Мишуга ніколи не був вдоволений існуючим станом і завжди шукав нових ідей, як і нових організаційних форм та нових можливостей. Як справжній піонер, він завжди шукав і часто знаходив ті “нові горизонти”, що відкривали нові можливості... для української справи» (Драган, 1973b, с. 108).

Товариші Л. Мишуги безспідставно виокремлювали патріотичну спрямованість у його громадсько-політичній діяльності на етапі становлення ЗУНР. «Д-р Лука Мишуга був державним мужем в повному значенні цього слова, – констатував, зокрема, Антін Драган. – Він брав активну участь і відіграв поважну роль у українському державному будівництві під час і після Першої світової війни, і для нього своя держава була найвищим поняттям на землі. У розмовах він раз-у-раз у якійсь формі навіть найактуальніші події з українського життя пов’язував саме з тим державним будівництвом і кризь його призму оцінював те, що діялось чи діється...» (Драган, 1973b, с. 98).

Згідно із вказівкою Євгена Петрушевича, 31 квітня 1921 р. Лука Мишуга перебрався до США, де розпочав збір коштів для «оборони уряду ЗУНР» (Слободян,

1973, с. 8) (прибув у складі Галицької фінансово-торговельної місії разом із Робертом Березовським (Трембійський, 1973, с. 126)). Україномовна американська преса широко висвітлювала місію галичан і популяризувала діяльність представників ЗУНР. «Ви родилися в Галичині! Ви любите Вашу рідну землю! Ви хочете вирвати її з пазурів Польщі! Ви хочете покласти кінець польським рабункам, знущанням, арештам, шибенецям!.. Купуйте галицькі бонди», – писала, зокрема, «Свобода» (Бороніть рідний край, 1922).

З метою популяризації своєї місії 19 серпня 1922 р. Л. Мишуга опублікував у «Свободі» статтю, у якій «з'ясував положення населення в Галичині, політичну сторінку галицької проблеми у 1922 році та на підставі своїх тверджень чи фактів політичного становища галицької справи з новими закликами й аргументами, які мали спонукати жертводавців до дальшої посиленої акції на оборону галицької державности» (Мишуга, 1922а).

Лука Мишуга напередодні доленосного для ЗУНР Рішення Ради послів закликав українців США відстоювати ідеали творців Листопадового зриву та провести масштабні протестні акції. «Велика руїна грозить Рідному Красви. Грозить не тільки українським родинам, але українським школам та українським народним інституціям. Нема кому за них подбати – всі провідники в арештах... Проти ляхських звірств піднесім ще раз в Америці громадний голосний протест! Скликуймо по всіх місцевостях протестаційні віча в тій справі та інформуймо американську місцеву пресу», – писав він (Мишуга, 1922b).

Як бачимо, приїхавши до Вашингтона й перебравши провід місії «з кінцем того року», Л. Мишуга започаткував «широку акцію позички Національної Оборони, яка разом з місією тривала до половини 1923-го року і дала в результаті 138,500 долярів на потреби тоді вже екзильного Уряду ЗУНР» (Драган, 1973а, с. 13). Сучасники подій зауважували, що «всі ці фонди зібрав д-р Мишуга численними поїздками й виступами по всіх українських громадах в 3'єднаних Стейтах Америки, натрапляючи при цьому на найбільші труднощі збоку не тільки несвідомої маси, але й розполітикованих та переважно лівонаставлених лідерів тієї маси» (Драган, 1973а, с. 13). Так уже за рік після приїзду на Американський континент він став одним із співзасновників і політичним ідеологом Об'єднання українських організацій в Америці, активно долучався до громадсько-політичних акцій української діаспори. «Його промови зворушували і здобували серця української спільноти», – згадував згодом його товариш Роман Слободян (Слободян, 1973а, с. 8).

Незаперечний факт, – здобувши авторитет серед українського політичного еміграційного середовища, Л. Мишуга в середині 1920-х років став одним із провідних діячів українських громадсько-політичних організацій США (17 років перебував на посаді генерального секретаря центрального Об'єднання українських організацій Америки, був членом Політичної ради Українського конгресового комітету, головою Злученого українського американського допомогового комітету).

Уже 1922 р. Л. Мишуга виступив ініціатором реформатування Українського народного комітету в Об'єднання українських організацій Америки. Незважаючи на те, хто був головою об'єднання (першими стали о. Лев Левицький та о. Володимир Сполітакевич), він був політичним ідеологом і провідником організації (Душник, 1973а, с. 139). «Бувши секретарем Об'єднання, він виконав величезну працю для ознайомлення американської опінії з українськими проблемами. Всі меморіали і

телеграми до американського та інших урядів, все це виходило з-під його редакції, а близько півмільйона доларів, зібраних на визвольну боротьбу, – це майже виключно його заслуга...», – так описували тогочасну громадсько-політичну діяльність Л. Мишуги його однодумці (Галичанин, 1973, с. 122).

Важко не погодитися з Володимиром Душником, який констатував: «Д-р Лука Мишуга був українським патріотом великого масштабу. Його світогляд – це був світогляд націоналіста-державника, а не партійного діяча. Він піддержував ОДВУ і ОУН, не стаючи членом тих організацій, бо вважав свою місію в Америці далеко більшою і ширшою, щоб можна було вкласти її в рамці одної хоч би дуже великої та впливової політичної партії» (Душник, 1973, с. 163).

Однодумці Л. Мишуги зауважували також його прихильне ставлення до Українського народного союзу (УНС). Антін Драган, зокрема зазначав, що «часто здавалося, що УНСоюз на американській землі заступає йому ідею української державности. З безлічі розмов та дебат на ці теми можу тільки вносити, що на таке відношення д-ра Мишуги до УНСоюзу мали вплив два головні фактори: наставлення народу та правильна оцінка реальних вартостей, як також знання історії українського поселення в Америці» (Драган, 1973b, с. 101).

У роки Другої світової війни Л. Мишуга був активним діячем Українського конгресового комітету та Злученого українського американського допомогового комітету. Так, 1940 р., коли «після Об'єднання створено Український Конгресовий Комітет, д-р Мишуга був його головним співтворцем і до кінця свого життя активним членом. Таку саму роллю відіграв він у створеному в 1944 році Злученому Українському Американському Допомоговому Комітеті, членом якого був постійно аж до часу, коли зовнішні й внутрішні труднощі не заставили його вліті 1953 р. прийняти головство та очолити ЗУАДК», – зазначали його товариші (Драган, 1973a, с. 13).

Окрему увагу варто зосередити на праці Л. Мишуги в редакції часопису «Свобода» – найвпливовішій українськомовній газеті США. Антін Драган зауважував, що «спроби українського друкованого слова в Америці були вже і перед “Свободою”, але це були, справді, тільки метеори, що згасали, ще поки стали видні...» (Драган, 1953, с. 14). Часопис відіграв надзвичайно важливу роль у національному освідомленні української діаспори. «Факт, що “Свобода” відіграла серед української іміграції важливу виховну ролью, – писав Д. Галичанин. – На ній виховувались поодинокі Союзові провідники, сотні, а то й тисячі урядників по відділах УНСоюзу за час його існування. Ці урядники, виховані на ідеях “Свободи”, були якраз головною опорою існування Союзу. Вони то організували в ряди УНСоюзу і держали опісля при членстві не тільки грамотних, але також і таких, що були цілком неграмотні і тим самим не читали “Свободи” та не могли бути під її впливом. У такий спосіб “Свобода” була посередньою дорогою для вступлення в ряди Союзу навіть і для таких членів, які її не читали» (Галичанин, 1953, с. 10).

Сам Л. Мишуга також відзначав надзвичайно важливу роль часопису на Американському континенті. «Тепер уже в Америці більше українських газет, що роблять добру роботу, – зауважував він. – Але “Свобода” між ними – це той загартований і досвідчений старий вояк, що за довгі роки вірної служби своєму народові навчився, яких засобів треба вживати, щоб прихилити американське громадянство й уряд до української справи і здобути їхню допомогу українському народові в його боротьбі за вільне й самостійне державне життя» (Мишуга, 1953, с. 6).

Лука Мишуга розпочав роботу в редакції 1926 р. – співредактором видання, що стало можливим завдяки трансформації повноважень керівних органів УНС. «В тому році конвенція УНС скасувала Редакційну Комісію як окреме тіло, передаючи її права і обов'язки Екзекутивному Комітетові УНС, з тим, що один з редакторів має бути відповідальний перед Екзекутивним Комітетом і перед Конвенцією УНС», – зазначав А. Драган (Драган, 1953, с. 33).

Проте в 1926–1933 рр. відповідальним редактором часопису залишався Омелян Ревюк, і тільки 1933 р. цю посаду обійняв Лука Мишуга (Драган, 1953, с. 33). У цей час найактивнішими дописувачами були: Володимир Кедровський, Микола Сироїдів, Євген Ляхович та ін.; кореспондентами: Михайло Лозинський, В'ячеслав Будзиновський, Антін Лотоцький, Богдан Лепкий, Кирило Трильовський, Володимир Левицький, Остап Грицай, Дмитро Донцов, Лев Ясінчук, Євген Онацький, Панас Феденко, Улас Самчук, Василь Бобрів, Осип Назарук та ін. (Драган, 1953, с. 33).

У період, коли відповідальним редактором «Свободи» був Л. Мишуга, видання інформувало читачів про найактуальніші події з життя українського суспільства у СРСР та діаспорі. Топ-темами в цей час стали: пацифікація на західноукраїнських землях, вбивство Євгена Коновальця, відзначення річниць смерті Івана Франка, вшанування героїв національно-визвольних змагань, Голодомор 1932–1933 рр. в УРСР. «Коли в 1930 році польський уряд перевів у Галичині відому пацифікацію, редакційні статті д-ра Мишуги закликали американських українців до масових протестів та віч», – згадував згодом В. Душник (Душник, 1973, с. 139). Інша злободенна щоденна тема – життя української еміграції в Канаді та США.

«Починаючи десь від 1933-го року в “Свободі” вже щораз частіше появляються тривожні вістки про можливість нової світової війни, – зазначав А. Драган. – Ці вістки степенуються і доходять до виразних воєнних алярмів, як Гітлер почав “аншлюси” поодиноких територій. З початком вересня 1938 р. “Свобода” починає “бити на тривогу” в справі Карпатської України і від того часу “Свобода” це майже “Закарпатська Свобода”. В кожному числі повно не тільки інформацій міжнародних пресових агенцій про події в Чехословаччині, але й багато джерельного матеріалу про саму Карпатську Україну та коментарів про її положення і вимоги» (Душник, 1973, с. 138).

Щобільше, 1938 р. Л. Мишуга вирушив до Європи для «оборони Карпатської України» (відвідав Лондон, Париж, Відень), зокрема 14 жовтня виголосив промову для карпатських українців на віденському радіо, що спричинило хвилю обурення в американських комуністів, які звинувачували його у співпраці з «нацистською Німеччиною» (Душник, 1973, с. 146). «Оклеветування та очорнювання “Свободи”, її редакторів і зорганізованого американсько-українського громадянства вели українською і часто теж англійською мовами комуністичні “Українські Щоденні Вісті”», – писав А. Драган (Драган, 1953, с. 43). Додам, що після повернення до США Л. Мишуга склав детальний звіт про становище українців на еміграції в європейських країнах та в Західній Україні.

Як зазначав один із соратників Л. Мишуги – А. Драган, у цей же час «Урядове Бюро Воєнної Інформації два рази інформувало д-ра Мишугу повідомленнями, зазначеними як “строого довірочними”, щоб він змінив свої редакційні статті з гострими виступами проти большевизму. Жадна зміна у воєнних річниках “Свободи” не помітна і большевизм, так само, як нацизм, ані на хвилину не перестав бути в освітленні “Свободи” ворогом людства» (Драган, 1953, с. 43).

Сам Лука Мишуга зауважував, що «Свободі» було б «далеко важче видержати і виграти той нерівний бій з комунією», якби не підтримка членів Екзекутиви та Головного уряду УНС, зокрема тодішнього головного секретаря Дмитра Галичина, голови УНС Миколи Мурашка, головного касира Романа Слободяна та «всіх десятків тисяч вірних і свідомих членів УНСоюзу і читачів “Свободи”, які в тих важких обставинах не тільки не захиталися, але навпаки, ще з більшою вірою та завзяттям згуртувались довкола своєї організації і її органу, даючи подиву гідну відсіч всім ворожим напастям» (Драган, 1953, с. 46).

Початок Другої світової війни – одна з тематичних ніш, яка перебувала в центрі уваги Л. Мишуги. У статті «Для України» він стверджував, що «настав великий і грізний час для всіх країн» та закликав «до спокою і рівноваги» (Для України, 1939). Редактор видання зазначав: «Треба нам пам'ятати, що проти нашого народу та проти його еміграції будуть напевно вимірені спеціальні удари наших віковичних ворогів. Вони будуть намагатися підчеркувати наші розбіжності, нацьковувати одну групу на другу, розсварувати нас, розбивати на малі групи, щоб в цей спосіб привести нас до немочі». Лука Мишуга закінчив статтю оптимістичним закликом: «Ми дамо доказ національної зрілості, коли не дамо зловитись на ворожі підшепти, коли проти наших ворогів створимо один суцільний український фронт. Цього вимагає від нас краще майбутнє великого українського народу» (Для України, 1939).

Редактор видання об'єктивно оцінював причини початку Другої світової війни (Німеччина у війні, 1941), зазначаючи, що в червні 1941 р. «скінчилася дружба Гітлера з Сталіном» (Скінчилася дружба, 1941). «Властиво, світ не потребує розсуджувати, хто в цьому випадку має слухність, хто говорить правду і хто бреше, – писала редакція “Свободи”. – Світ може тепер з повною щирістю признати кожному з диктаторів правду: коли Гітлер називає Сталіна дволичним і перфідним союзником, то він має правду. І коли Сталін називає Гітлера дволичним і перфідним союзником, то й він має правду. Одначе і один, і другий бреше, представляючи себе невинною жертвою віроломності союзника...» (Скінчилася дружба, 1941).

Лука Мишуга та загалом українська еміграція з надзвичайним піднесенням сприйняли новину про проголошення Акту відновлення української державності. У цей час, за словами А. Драгана, «в коментарях “Свобода” все твердо стоїть на американських принципах і це постійно підкреслює. Займаючи принципово вороже становище до нацистського режиму, “Свобода” не перестає мужно і відважно таврувати большевизм і перестерігати демократичний світ перед його загрозою» (Драган, 1953, с. 40).

Зауважу, що в роки Другої світової війни відбулися зміни у складі редколегії «Свободи». Так, її покинув Є. Ляхович (1944), а згодом – О. Ревюк (1945). Натомість опорою Луки Мишуги став Семен Демидчук, який увійшов до складу редколегії у липні 1943 р., та Микола Чубатий, що «мужньо та гідно видержав на тому пості» (Драган, 1953, с. 40).

У цей період редакційна колегія, за свідченнями очевидців, використовуючи здебільша польські інформаційні агентства, на підставі принагідних повідомлень і листів, друкує «відносно багато вісток з України, головню про большевицькі звірства над українським населенням під час відступу, про нову нужду і злидні в Україні, а час до часу і про поодинокі фрагменти української боротьби проти одного то проти другого наїзника» (Драган, 1953, с. 41).

Резюмуючи, можна ствердити, що «Свобода» разом із відповідальним редактором Л. Мишуга від початку Другої світової війни «мужньо і одверто обстоювала справу визволення України та її державного самоозначення, вказуючи, що власне упадок Української Народної Республіки після першої світової війни був одною з головних причин другої війни» (Драган, 1953, с. 43). Після Другої світової війни Л. Мишуга як головний редактор «Свободи» зіткнувся з новими викликами, основним із яких став партійний розбрат. «Як єдиний тоді український щоденник, “Свобода” силою обставин стала головним об’єктом заходів поодиноких груп, щоб переіменити її в свій неофіційний орган, або бодай зробити її виразником тої чи іншої групи», – стверджували сучасники подій (Драган, 1953, с. 47).

Все ж Л. Мишугі, як видається, вдалося консолідувати українську еміграцію на ґрунті державотворчої ідеї. До прикладу, у редакційному звіті перед УНС у травні 1950 р. він виокремив понад 200 авторів, які впродовж останніх 4 років були дописувачами «Свободи». «Між цими авторами були найвидатніші українські імена з усіх просторів України», – зазначали учасники зборів (Драган, 1953, с. 48). Зріс також тираж видання – до 20 тис. примірників.

У 1950-х роках редакція «Свободи» на чолі з Л. Мишугою продовжувала «свою традиційну національно-демократичну ліберальну лінію в усіх українських, американських і міжнародних справах». Основне гасло видання того часу – «Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі» (Драган, 1953, с. 49). Часопис зумів зберегти фаховий редакційний штат. Із цього приводу Степан Баран зазначав, що видання «має у своєму редакційному складі фахові сили та висококваліфікованих співробітників і кореспондентів поза редакцією. Як пресовий орган всеукраїнського масштабу і значення є нині [на початок 1950-х років – *Л. К.*] “Свобода” головною українською незалежною пресовою трибуною у вільному світі...» (Баран, 1953, с. 95).

У середині 1950-х років Л. Мишуга, зважаючи на важкий стан здоров’я, поетапно відходить від активного громадсько-політичного життя. Після смерті Л. Мишуги (1955) «Свобода» писала, що він був людиною, «яка відіграла одну з провідних ролей серед тих, хто формував українсько-американські відносини з моменту його приїзду сюди в 1921 році як дипломатичного представника Західноукраїнської Республіки» (Dr. Luke Myshuha, 1955). У статті «Dr. Luke Myshuha» зазначено, що «на своєму посту він дуже допоміг поширити знання про боротьбу українського народу за звільнення від іноземного панування та пригнічення» (Dr. Luke Myshuha, 1955). На думку А. Драгана, Л. Мишуга був людиною національно-демократичних переконань і завжди з гордістю називав себе українським націоналістом, навіть тоді, коли це на Американському континенті було популярним і коли від неї деякі наші громадяни намагалися відмежуватися (Драган, 1973а, с. 13).

Отже, переїхавши на Американський континент на початку 1920-х років, Л. Мишуга доклав чимало зусиль до консолідації української еміграції навколо ідеї відновлення української державності, боротьби з її агресорами, серед яких – більшовицький режим і Друга Річ Посполита. Важко не погодитися зі словами В. Душника, який писав: «Діяльність д-ра Мишуги як члена Фінансово-Торговельної Місії та як голови Українського Дипломатичного Представництва була завжди співзвучною з українськими державними та національними інтересами. Провідною ідеєю всієї активності д-ра Л. Мишуги був “рідний край”. Він вірив, що об’єднаними зусиллями Американська Україна у великій мірі зможе допомогти українському

народові в його боротьбі за свою державність...» (Душник, 1973, с. 139–164). Він став одним з ідеологів провідних українських еміграційних громадсько-політичних організацій, багаторічним редактором «Свободи» – провідного часопису українців США й Канади.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Баран, С. (1953). «Свобода» і «Діло» та їх роля. *Ювілейний альманах «Свободи» (1893–1953)*. Джер-Сіті, 81–95.

Бороніть рідний край! (1922, 28 вересня). *Свобода*, 3.

Галичин, Д. (1953). «Свобода» і У.Н.С. *Ювілейний альманах «Свободи» (1893–1953)*. Джер-Сіті, 9–12.

Галичин, Д. (1973). На прощання. Слово на похороні. *Лука Мишуга. Збірник*. Джер-Сіті; Нью-Йорк, 121–122.

Для України. (1939, 2 вересня). *Свобода*, 1.

Драган, А. (1953). «Свобода» в минулому і сучасному. *Ювілейний альманах «Свободи» (1893–1953)*. Джер-Сіті, 33–49.

Драган, А. (1973а). Д-р Лука Мишуга. *Лука Мишуга. Збірник*. Джер-Сіті; Нью-Йорк, 13.

Драган, А. (1973б). Сильветка Луки Мишуги. *Лука Мишуга. Збірник*. Джер-Сіті; Нью-Йорк, 77–120.

Драган, А. (відп. ред.). (1973с). *Лука Мишуга. Збірник*. Джер-Сіті; Нью-Йорк.

Душник, В. (1973). Д-р Лука Мишуга й українська визвольна справа в Америці. *Лука Мишуга. Збірник*. Джер-Сіті; Нью-Йорк, 139–164.

Мишуга, Л. (1922а, 19 серпня). В справі Фонду негайної допомоги рідному краю. *Свобода*, 1.

Мишуга, Л. (1922б, 7 грудня). В обороні краю мук, сліз і крові. *Свобода*, 2.

Мишуга, Л. (1953). Шістдесятиліття «Свободи». *Ювілейний альманах «Свободи» (1893–1953)*. Джер-Сіті, 6–8.

Німеччина у війні з СССР. (1941, 24 червня). *Свобода*, 1.

Скінчилася дружба Гітлера зі Сталіном. (1941, 24 червня). *Свобода*, 1.

Слободян, Р. (1973). Замість передмови. *Лука Мишуга. Збірник*. Джер-Сіті; Нью-Йорк, 2–8.

Трембіцький, В. (1973). Лука Мишуга – представник Галицької держави у Вашингтоні. *Лука Мишуга. Збірник*. Джер-Сіті; Нью-Йорк, 125–138.

Dr. Luke Myshuha. (1955, 19 лютого). *Свобода*, 1.

REFERENCES

Baran, S. (1953). «Svoboda» i «Dilo» ta yikh rolia. *Yuvileinyi almanakh «Svobody» (1893–1953)*. Dzher-Siti, 81–95 (in Ukrainian).

Boronit ridnyi kraj! (1922, Veresen 28). *Svoboda*, 3 (in Ukrainian).

Halychyn, D. (1953). «Svoboda» i U.N.S. *Yuvileinyi almanakh «Svobody» (1893–1953)*, Dzher-Siti, 9–12 (in Ukrainian).

Halychyn, D. (1973). Na proshchannia. Slovo na pokhoroni. *Luka Myshuha. Zbirnyk*. Dzher-Siti; Niu-York, 121–122 (in Ukrainian).

Dlia Ukrainy (1939, Veresen 2). *Svoboda*, 1 (in Ukrainian).

Drahan, A. (1953). «Svoboda» v mynulomu i suchasnomu. *Yuvileinyi almanakh «Svobody» (1893–1953)*. Dzher-Siti, 33–49 (in Ukrainian).

- Drahan, A. (1973a). D-r Luka Myshuha. *Luka Myshuha. Zbirnyk*. Dzher-Siti; Niu-York (in Ukrainian).
- Drahan, A. (1973b). Sylvetka Luky Myshuhy. *Luka Myshuha. Zbirnyk*. Dzher-Siti; Niu-York, 77–120 (in Ukrainian).
- Drahan, A. (Ed.). (1973c). *Luka Myshuha. Zbirnyk*. Dzher-Siti; Niu-York (in Ukrainian).
- Dushnyk, V. (1973). D-r Luka Myshuha y ukrainska vyzvolna sprava v Amerytsi. *Luka Myshuha. Zbirnyk*. Dzher-Siti; Niu-York, 139–164 (in Ukrainian).
- Myshuha, L. (1922, Serpen 19). V spravi Fondu nehainoi dopomohy ridnomu kraievu. *Svoboda*, 1 (in Ukrainian).
- Myshuha, L. (1922, Hruden 7). V oboroni kraiu muk, sliz i krovy. *Svoboda*, 2 (in Ukrainian).
- Myshuha, L. (1922a). V spravi Fondu nehainoi dopomohy ridnomu kraievu. *Svoboda*, 1 (in Ukrainian).
- Myshuha, L. (1922b). V spravi Fondu nehainoi dopomohy ridnomu kraievu. *Svoboda*, 2 (in Ukrainian).
- Myshuha, L. (1953). Shistdesiatylittia «Svobody». *Yuvileinyi almanakh «Svobody» (1893–1953)*. Dzher-Siti, 6–8 (in Ukrainian).
- Nimechchyna u viini z SSSR. (1941, Cherven 24). *Svoboda*, 1 (in Ukrainian).
- Skinchylasia druzhba Hitlera zi Stalinom. (1941, Cherven 24). *Svoboda*, 1 (in Ukrainian).
- Slobodian, R. (1973). Zamist peredmovy. *Luka Myshuha. Zbirnyk*. Dzher-Siti; Niu-York, 2–8 (in Ukrainian).
- Trembitskyi, V. (1973). Luka Myshuha – predstavnyk Halytskoi derzhavy u Vashyn-toni. *Luka Myshuha. Zbirnyk*. Dzher-Siti; Niu-York, 125–138 (in Ukrainian).
- Dr. Luke Myshuha. (1955, Liutyi 19). *Svoboda*, 1 (in Ukrainian).

Inna KRAVCHUK

Applicant of the Department of Contemporary History

I. Krypiakevych Institute of Ukrainian Studies of NAS of Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-1513-7624>

ResearcherID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/IWH-5500-2023>

e-mail: kravcukinna304@gmail.com

«A MAN OF BIG IDEA, CRYSTAL CHARACTER, TIRELESS WORK»: PUBLIC AND POLITICAL ACTIVITIES OF LUKA MISHUGHA IN EMIGRATION (1921–1955)

The activity of the famous Ukrainian public and political figure, historian, journalist Luka Myshuga in emigration (1921–1955) is considered. The prerequisites and reasons for his move to the American continent, the acquisition of a financial and trade mission in support of the West Ukrainian People's Republic (WUPR) government, which he headed, are determined. His activity in the leading emigration political and educational Ukrainian organizations of the region (Ukrainian People's Union, Association of Ukrainian Organizations of America, Ukrainian Congress Committee, United Ukrainian American Auxiliary Committee) is retrospectively outlined. It was noted that the social and political activities of L. Myshuga were aimed at promoting the idea of restoring Ukrainian statehood,

involving a wide range of the public in defending the ideals of the national liberation struggle of Ukrainians during the First World War and the interwar period.

Attention is focused on his editorial work in the magazine «Svoboda». It is noted that the publication played an important role in the consolidation of the Ukrainian emigration. It was established that during the chairmanship of the editorial board of L. Myshuga, the newspaper became one of the most influential mass media of the Ukrainian diaspora in the USA, reflected the political, cultural and social activities of Ukrainian communities (in particular in the context of news about the situation on Ukrainian lands), became one of the platforms for discussing issues, related to political events in Ukraine.

Keywords: Luka Myshuga, social and political activity, emigration, ZUNR, financial and trade mission, «Svoboda», Ukrainian People's Union of the Association of Ukrainian American Organizations, Ukrainian Congressional Committee, United Ukrainian American Relief Committee.